

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์ประเพณีการถวายข้าวมธุปายาส : กรณีศึกษาอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย : พระครูปฐมปริยัติการ (สนม รวิณโณ)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

- : พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ ผศ.ดร.ป.ธ.๔, พธ.บ, M.A, Ph.D
- : พระอธิการเวียง กิตติวณโณ ดร.พธ.บ, M.A, Ph.D

วันสำเร็จการศึกษา :/...../.....

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาเรื่องข้าวที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ๒) ศึกษาเรื่องข้าวที่ปรากฏในสังคมไทย ๓) ศึกษาประเพณีการถวายข้าวมธุปายาสของประชาชนในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงพืชที่เป็นมูลเหตุแห่งโภชนะว่ามี ๒ ชนิดคือบุพผันชาติและอปรัณชาติ พืชที่เป็นประเภทข้าวมีเจ็ดชนิดด้วยกันคือข้าวสาลี ข้าวเปลือก ข้าวเหนียว ข้าวละมาน ข้าวฟ่าง ลูกเดือย และหญ้ากับแก้ว พัฒนาการของข้าวในพระพุทธศาสนามีกล่าวถึงในพระสูตรชื่อว่าอัครัญสูตรที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของข้าวไว้อย่างชัดเจน ข้าวนี้มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากเช่นข้าวมื้อแรกที่พระโพธิสัตว์ฉันทแล้วได้ตรัสรู้และข้าวที่พระพุทธเจ้าฉันแล้วปรินิพพาน นอกจากนี้ข้าวยังเกี่ยวข้องกับการบัญญัติสิกขาบทในพระพุทธศาสนาเช่นการบัญญัติเกี่ยวกับการอยู่จำพรรษาของพระสงฆ์

ประชาชนในประเทศไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ข้าวจึงเกี่ยวข้องกับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยทำนาปลูกข้าวมาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าพันปี คนไทยสมัยโบราณปลูกข้าวสำหรับการบริโภคเท่านั้น ส่วนที่เหลือจากการบริโภคจะเก็บไว้ในยุ้งฉางหรือนำไปแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยอย่างอื่นที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต ประเพณีพิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับข้าวของสังคมไทยมีเป็นจำนวนมาก มีทั้งพิธีราชภัฏและพิธีหลวงจุดประสงค์ของการทำพิธีเพื่อให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์

ข้าวมธุปายาสเป็นข้าวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนามาตั้งแต่สมัยพุทธกาล พระโพธิสัตว์ได้เสวยข้าวมธุปายาสที่นางสุชาดาถวายก่อนวันตรัสรู้หลังจากเสวยแล้วจึงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชาวพุทธจึงเชื่อว่าข้าวมธุปายาสเป็นข้าวทิพย์ที่ใครได้บริโภคแล้วจะทำให้มีโชค สุขภาพร่างกายแข็งแรง จึงนิยมถวายข้าวมธุปายาสถวายแก่พระสงฆ์เพื่อเป็นการทำบุญ

แต่วันเวลาที่กวนข้าวมธุปายาสในแต่ละภูมิภาคของสังคมไทยไม่เหมือนกัน บางแห่งนิยมกวนก่อนขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ เพราะถือว่าเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าโดยตรง บางแห่งนิยมกวนข้าวทิพย์ก่อนวันออกพรรษา

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา อำเภอดำรงวิทยะมุนีวัดที่ยังยึดถือประเพณีกวนข้าวทิพย์ ประมาณสามวัดที่จัดกวนข้าวทิพย์เป็นประจำทุกปี ความเชื่อในประเพณีกวนข้าวทิพย์ของอำเภอดำรงวิทยะมุนีถือว่าข้าวมธุปายาสเป็นข้าวทิพย์ ทำเพื่อบูชาพระพุทธเจ้า เป็นการทำบุญตามความเชื่อที่ว่าใครได้ทานข้าวทิพย์แล้วจะทำให้มีโชค มีร่างกายแข็งแรง อำเภอดำรงวิทยะมุนีนิยมกวนข้าวทิพย์ก่อนวันออกพรรษา เพราะถือว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่มีความอุดมสมบูรณ์

Dissertation Title : An Analytical Madhupayasa Rice Mixed : A Case Study
Madhupayasa Rice Mixed of Tha tum District Surin Province

Researcher : Phrakhru Pathumpariyattikan (sanom ravivanno)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Asst.Dr.Phrakhrupariyattivisutthikhun Pali IV.,M.A.,Ph.D.

: Dr.Phra AtikhanVeang Kittiwanno M.A,Ph.D.

Date of Graduation :/...../.....

Abstract

The purpose of this study is 1). Study on rice appeared in Buddhism. 2) to study for rice appeared in Thai society 3) to study the madhupayasa rice mixed of people in tha tum District, Surin province.

The study found that

Buddhism has mentioned that the plant causes of nutrients that have two types of bubpannachat and aparannachat. As a type of rice plant, there are seven types are wheat, paddy rice, millet, millet rice tares and grass with development of rice in Buddhism is mentioned in the sutras called Akbar important formula shows the development of the rice. Rice is important, and related to the Buddha and Buddhism is very much like the rice that Bodhisattva eat enlightenment and rice to eat, Buddha's nirvana The rice is also associated with the enactment White Stork in Buddhism such as enactment about staying dysmenorrhoea of monks.

The people in the consumption of rice as staple food. The rice is related to the society from the past to the present. The study found that Thailand namely already less than five thousand years. The ancient Thai rice for consumption only. The rest of the consumption will be kept in a barn or the exchange is the other factors critical for life. Tradition and ritual beliefs about Rice Thai society has a lot. Both the populace and the purpose of the royal to rain is seasonal. To get the yield of abundance.

Madhupayasa rice is associated with Buddha and Buddhism since the The Bodhisattva has eaten Madhupayasa that suchada offered before the enlightenment after eating, then hath spoken know is a Buddha, Buddha. Buddhists believe that Madhupayasa is conserve who consume it brings luck, healthy body healthy. So popular Guan Madhupayasa offered to monks for merit). But when Guan Madhupayasa in each region of the society is different. Some popular Guan Madhupayasa in the fullmoon day on 6th month because it involves the Buddha directly. Some popular before Guan Madhupayasa conserve of Buddhist Lent.

From the information that we study to Tha tum District temple also upheld the traditional stirring conserve about three measure the stirring conserve every year. Belief in Guan Madhupayasa conserve tradition of Tha Tum district is considered Madhupayasa conserve. To worship the Buddha's merit by the belief that anyone eat nectar and makes good luck strong body. Tha tum District popular before Guan Madhupayasa conserve of Buddhist Lent. This is because it is considered with fertility.